

Briselē, 2020. gada 12. oktobrī
(OR. en)

11661/20

COEST 202
CFSP/PESC 825

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2020. gada 12. oktobris
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	11660/20
Temats:	Padomes secinājumi par Baltkrieviju

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par Baltkrieviju, kurus Ārlietu padome pieņēma 2020. gada 12. oktobrī.

Padomes secinājumi par Baltkrieviju

1. Atgādinot savus iepriekšējos secinājumus par Baltkrieviju, kā arī nesenās Augstā pārstāvja deklarācijas, kuras paustas ES vārdā, Padome pauž dziļu nožēlu par to, ka Baltkrievijas iestādes nav ņēmušas vērā Baltkrievijas tautas pastāvīgo aicinājumu ievērot tās pamatbrīvības un cilvēktiesības.
2. Padome paziņoja, ka 9. augustā notikušās prezidenta vēlēšanas nav bijušas ne brīvas, ne godīgas. Ticami vietējo novērotāju ziņojumi liecina, ka vēlēšanu process neatbilda pašas Baltkrievijas tiesību aktiem un tās starptautiskajām saistībām. Aleksandram Lukašenko nav nekādas demokrātiskas leģitimitātes. Baltkrievijas tauta nepārprotami pieprasa jaunas vēlēšanas. Ņemot vērā iepriekš minēto, ES atbalsta leģitīmus aicinājumus rīkot jaunas, brīvas un godīgas prezidenta vēlēšanas saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un EDSO/Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja (*ODIHR*) uzraudzībā.
3. Padome atkārtoti pauž pilnīgu atbalstu Baltkrievijas suverenitātei un neatkarībai. Padome uzsver Baltkrievijas tautas demokrātiskās tiesības, proti, bez ārējas iejaukšanās ievēlēt savu prezidentu jaunās brīvās un godīgās vēlēšanās. Baltkrievijas ilgtermiņa stabilitāti un suverenitāti garantēs tikai cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma ievērošana un brīvu un godīgu vēlēšanu rīkošana, ievērojot Baltkrievijas tautas demokrātisko gribu.
4. ES aicina Baltkrievijas iestādes rast miermīlīgu un demokrātisku krīzes risinājumu, īstenojot iekļaujošu valsts mēroga dialogu ar plašāku sabiedrību, jo īpaši ar Koordinācijas padomi. ES turpina atbalstīt pašreizējā un nākamā EDSO priekšsēdētāja priekšlikumu veicināt šo dialogu. ES veicinās šādu pieeju ar visiem starptautiskajiem dalībniekiem, un tā pauž nožēlu, ka Baltkrievija kā EDSO dalībvalsts nereagē uz šo piedāvājumu.

5. Padome stingri nosoda vardarbību, ko Baltkrievijas iestādes īsteno pret miermīlīgiem protestētājiem, tostarp jauniešiem un sievietēm, un daudzos spīdzināšanas un seksuālās vardarbības gadījumus. Tā aicina iestādes nekavējoties un bez nosacījumiem atbrīvot visas patvaļīgi aizturētās personas, tostarp politiešus un plašsaziņas līdzekļu darbiniekus. Padome stingri mudina Baltkrievijas iestādes pilnībā izmeklēt visus cilvēktiesību pārkāpumus un aizskārumus un izbeigt vajāt personas, kas iesaistītas demokrātijas atbalsta kustībā, un neatkarīgos plašsaziņas līdzekļus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus, tostarp Koordinācijas padomes locekļus, kā arī nodrošināt apstākļus, kas ļautu Baltkrievijas iedzīvotājiem īstenot savas tiesības uz uzskatu, vārda un pulcēšanās brīvību.
6. ES ir apņēmības pilna pievērsties cilvēktiesību situācijai Baltkrievijā un mobilizēt starptautisko sabiedrību Baltkrievijas tautas atbalstam, tostarp ANO Cilvēktiesību padomē, EDSO un Eiropas Padomē. Padome pauž gandarījumu par to, ka ANO Cilvēktiesību padomes 45. sesijā ir pieņemta Rezolūcija par cilvēktiesību stāvokli Baltkrievijā, un aicina Baltkrieviju to īstenot un ANO īpašajam referentam Baltkrievijā atļaut pilnīgu piekļuvi, un sadarboties ar citiem ANO īpašajiem referentiem. ES pauž nožēlu, ka Baltkrievija nesadarbojas EDSO Maskavas mehānisma ietvaros, kas ir pilnvarots izmeklēt cilvēktiesību pārkāpumus un aizskārumus Baltkrievijā.
7. Padome pret personām, kuras ir atbildīgas par prezidenta vēlēšanu krāpniecisko raksturu un miermīlīgu protestu vardarbīgu apspiešanu, noteica sankcijas, kas ietver ceļošanas aizliegumu un līdzekļu iesaldēšanu. Attiecīgo personu saraksts tiks pastāvīgi pārskatīts. Saskaņā ar ES pakāpenisko pieeju ES ir gatava veikt turpmākus ierobežojošus pasākumus, tostarp pret vienībām un augsta ranga amatpersonām, tai skaitā A. Lukašenko.

8. Ņemot vērā notikumu attīstību, Padome nolēma pārskatīt ES attiecības ar Baltkrieviju.
Eiropas Savienība

- a) samazinās divpusējo sadarbību ar Baltkrievijas iestādēm centrālā līmenī un palielinās ES atbalstu Baltkrievijas tautai un pilsoniskajai sabiedrībai. No šīs sadarbības izslēgs iestādes, kuras ir atbildīgas par cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem;
- b) pielāgos ES divpusējo finansiālo palīdzību Baltkrievijai, lai nodrošinātu, ka tā sniedz labumu iedzīvotājiem kopumā, jo īpaši, novirzot to pēc iespējas tālāk no centrālajām iestādēm uz nevalstiskiem, vietējiem un reģionāliem dalībniekiem, tostarp izmantojot pārrobežu sadarbības programmas;
- c) turpinās sadarbību ar Baltkrieviju tajos jautājumos, kas ir ES un Baltkrievijas sabiedrības interesēs;
- d) Austrumu partnerības daudzpusējā satvarā un izņemot par cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem atbildīgās iestādes – turpinās sadarbību ar Baltkrieviju nepolitiskā līmenī un pastiprinās sadarbību ar galvenajām nevalstiskajām ieinteresētajām personām Baltkrievijā.

Ņemot vērā iepriekš minēto lēmumu, Eiropas Investīciju banka (EIB) pārskatīs savas operācijas Baltkrievijā. ES dalībvalstis attiecīgi koordinēs savas nostājas arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) Direktoru padomē.

9. ES atbalsta Baltkrievijas tautu un nekavējoties ir darījusi pieejamus papildu finanšu resursus vardarbības upuriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un neatkarīgajiem plašsaziņas līdzekļiem. ES strādā pie pasākumiem, lai sniegtu turpmāku steidzamu un vidēja termiņa atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrībai, tostarp jauniešiem, personām, kas atrodas neaizsargātās situācijās, un neatkarīgajiem plašsaziņas līdzekļiem, kā arī privātajam sektoram un veselības nozarei.

10. Padome uzsver ka ļoti svarīgi ir tieši personiski kontakti starp cilvēkiem. Šajā ziņā svarīgs panākums bija nolīguma par vīzu atvieglotu izsniegšanu noslēgšana. Baltkrievijas iedzīvotājiem arī turpmāk tiks piedāvātas iespējas piedalīties Eiropas apmaiņas programmās, piemēram, "Erasmus+", "Apvārsnis Eiropa", vai arī Austrumu partnerības iniciatīvās. ES turpinās atbalstīt trimdā strādājošo Baltkrievijas Universitāti – Eiropas Humanitāro universitāti Viļņā – un piedāvās papildu stipendijas un mobilitātes shēmas.
11. Padome uzsver, ka svarīga ES prioritāte un vēl arvien ļoti svarīgs ES un Baltkrievijas attiecību aspekts ir kodoliekārtu drošums un drošība. Atsaukdamās uz Eiropadomes 2019. gada 12. decembra un 2020. gada 2. oktobra secinājumiem, Padome mudina Baltkrieviju nodrošināt atbilstību visaugstākajiem starptautiskajiem vides un drošības standartiem un nekavējoties īstenot ES drošuma noturības testa ieteikumus. Šajā sakarā tā uzsver, ka ļoti svarīgs elements drošuma noturības testa procesā ir Baltkrievijas sadarbība ar Eiropas augstākā līmeņa grupu kodoldrošības un kodolatkritumu apsaimniekošanas jautājumos (*ENSREG*), tostarp *ENSREG* sagatavotā Baltkrievijas valsts rīcības plāna steidzamās īstenošanas oficiāla pārskatīšana un pārraudzīšana.
12. Padome uzsver, ka ES ir gatava ievērojami palielināt politisko iesaisti, nozaru sadarbību un finanšu palīdzību Baltkrievijai, ar noteikumu, ka Baltkrievijas iestādes ievēro demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību principus un
- a) izbeidz visas represijas pret cilvēkiem, kas iesaistīti demokrātijas atbalsta kustībā, neatkarīgiem plašsaziņas līdzekļiem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, un pārtrauc aizskart viņu cilvēktiesības;
 - b) atbrīvo politieslodzītos un nodrošina viņiem rehabilitāciju un finansiālu kompensāciju;
 - c) garantē drošus apstākļus, lai tie, kas atrodas politiskā un piespiedu trimdā, varētu atgriezties;
 - d) veicina nopietnu, uzticamu un iekļaujošu politisko procesu, kura rezultātā tiek sarīkotas brīvas un godīgas vēlēšanas EDSO/*ODIHR* uzraudzībā;
 - e) sniedz garantijas attiecībā uz cilvēktiesību ievērošanu, tostarp uzskatu un vārda brīvības, informācijas, pulcēšanās un biedrošanās brīvības, kā arī plašsaziņas līdzekļu brīvības ievērošanu.

13. Padome vēlreiz apstiprina, ka ES būtu gatava atbalstīt mierīgu pāreju uz demokrātiju Baltkrievijā. Ja šāda pāreja notiktus, ES – pēc Baltkrievijas lūguma – atbilstoši Austrumu partnerības politikai izmantos daudzveidīgu instrumentu klāstu. Cita starpā varētu apsvērt šādas iespējas:
- a) sākt sarunas par ES un Baltkrievijas sadarbības pamatnolīgumu;
 - b) stiprināt nozaru sadarbību un palielināt dalību ES programmās un sadarbību ar ES aģentūrām;
 - c) sākt īstenot visaptverošu ekonomikas atbalsta plānu Baltkrievijai, tostarp:
 - daudzgadu finanšu shēmas ietvaros sniegt ievērojamu finansiālu un tehnisku palīdzību iestāžu reformām un ekonomikas attīstībai;
 - atsākt sarunas par turpmākām reformām, kuras ir ES makrofinansiālās palīdzības priekšnoteikums;
 - ievērojami palielināt EIB un ERAB darbību.

ES arī turpinātu atbalstīt Baltkrievijas pievienošanos Pasaules Tirdzniecības organizācijai.

Padome atgādina, ka Austrumu partnerības ietvaros laika gaitā un ja apstākļi to ļaus, ir iespējams stiprināt sadarbību un virzīties uz priekšu vīzu politikas jomā, piemēram, sākt dialogu par vīzu režīma liberalizāciju, ar noteikumu, ka ilgstoši un sekmīgi tiek īstenots nolīgums par vīzu atvieglotu izsniegšanu un atpakaļuzņemšanas nolīgums, kā arī mobilitāte tiek labi pārvaldīta un ir droša.

14. Padome apbrīno Baltkrievijas tautas neatlaidību un apņēmīgos centienus savai valstij nodrošināt demokrātisku nākotni. Baltkrievijas tauta ir pelnījusi labāku nākotni, un ir jāapmierina tās prasība sarīkot jaunas, brīvas un godīgas vēlēšanas. Tikai iekļaujošs nacionāls dialogs ar plašāku sabiedrību, jo īpaši ar Koordinācijas padomi, var palīdzēt rast mierīgu un stabilu risinājumu pašreizējai krīzei. ES sagaida, ka visi Baltkrievijas partneri atbalstīs šādu dialogu. ES atbalsta šo mērķi un pauž vienotību ar Baltkrievijas tautu.
-